

В дорозі на той світ

Євген Мандичевський

Старий Семенин ладився на смерть. Парубка виправив в поле, а дітей порозсилав за орудками. Лишень сам з дівчиною остався в хаті. А дівчину лишив тому, аби було кому піти за людьми до дзвонення.

Лежав на ліжку і чекав смерті. Водив очима по столі, по стінах, по святих образах і знов замикав очі. Так замикав, як би не мав їх уже більше розплющити. По хвилі розхилилась шпарочка, ширшала, і знов дивився, так дивився, як би перший раз, по довгій неприсутності в хаті, оглядав її.

А дівчина сиділа побіч і мухи відганяла. Сам старий сили не мав вже.

— А далеко до вечора? — простогнав.

— От щойно над лісом сонце.

— А то раз муха тне!

— Десь на дощ так.

Хорому в грудях грало. Як би камінчики хто спускав раз в раз. А коли придушило, закашлявся, ледве відійшов. Дівчина вставала. Страх збирав її. Віддалялась за піч і несміло, лячно дивилась, як старий боровся. Відтак знов підходила і приглядалась. А коли запевнилася, що живе, сідала. Тяжко було і йому, і їй.

Під вечір погіршилось хорому. Щовечора погіршалося. Підводився і обертався. Хвилями цілком тихо ставало.

Але через ніч — та й минуло. Переломилася хвороба. Раненько засвітилися старому очі і повеселішали, як би й не знав нічого про слабість. Вставати хотів.

— Таку силу чую в собі, що Лно до ціпа ставай!

І справді оглядався за сніпцем. Брався вставати. Лишень діти не дозволили.

Пильнувати не треба було перед смертю — і старий лишився сам один. То сідав, то лягав. Переглядав минуле.

Нагадав собі молодість свою: як то він парубкував та й за дівчатами вганяв. Одну і другу піддував, а з десятою оженився.

Така дужість вступила в нього, що ще раз забаглося жінки. Чому би ні? Старші женяться, а йому на Петра і Павла 1 щойно шістдесятка минула.

Став перепускати одну жінку по другій зі свого села, із других сіл, де яку знав. Міркував собі, котра би то йому могла бути пара.

"Лишень чи діти пристануть? Бо то і у них свій розум!"

Так собі розбирає старий на всі боки і до дзеркальця зазирає. Підголюється та стає о яких тридцять літ відразу молодшим. В руки сплеснув з радості.

Дітей щойно не видно.

Смеркається. Худоба вертає і подзвонює. Вертають людські, і його ззаду тягнуться та з-поза плотів городовину обсмикують.

Приємний вечір. Лагідний вітер обдмухує квітки, охолоджує на прихід роси. А

квітки весело глядять. Здається, заговорили б, якби знали спосіб. А приглянешся ближче, ніби говорять, ніби шепчуть, ніби підсміхаються. Як гарно, як любо. Хотіло б ся підслухати їх мову та зрозуміти значіння її слів.

Старий станув на порозі любоватись видом. Чистими струями плили лагідні лучі вечірнього сонця, а хмарочки, як клубочки ясного пір'я, сунулись по небі. Супокій там, вгорі, супокій тут, на землі. Нема ніде горя. Так весело, так радісно. Начеб молодість вертала!

З поля молодички вертають. Спенцери на раменах, сорочки мало до тіла не поприлипали, а лиця повні, червоні. Між ними дівчат кілька. Співають обжинкової. Та такої веселої, живої, начеб весільною була.

Підійшов старий до воріт. Притягнула його сила якась. Жінки підсміхувались, а се ще більше розохочувало. Він собі до них:

— Здорові були!

— А як? Вже подужали?

— Або то слабий був коли?

— Таже, казали, вмирати мали вже.

— Ой-ой! Чи то так легко вмерти, як ся каже?

— Ну, правда. А ще вам! Таж то кров і молоко!

— Ге-ге-ге-ге! Жартуєте собі зі старого!

— Ой, присяйбо, ні! Сама би вийшла за вас, якби не чоловік!

— Ади, яка охоча! — понеслось гуртом, і хихоталися молодята та крилися одно за друге.

— Але є молодиці, що ще варта гріха. Ану, дядьку, попробуйте! Самому скучно. Та майна буде кому допильнувати, аби не розточилось.

— Ая, майно, майно! Ади, яка мудра!

— Може би, вас висватати? Не пожалуєте!

— Та з ким? — спитав старий, так, через цікавість.

— Аз тою з-під лісу!

А йому аж очі заіскрились. Справді, раз собі жіночка була! Як дівкою ще жила, то панич із двора стрілявся і на ціле життя калікою став.

— А не заостра?

— Куди там! Спершу була. А тепер, як літа присіли, то і іфов остигла. Саме для вас!

Старий похилився через ворота і наче надумувався, пригадував собі щось.

— Ну, а люди?

— Що люди? Або люди не побираються? га?

— Але не в таких літах!

— Ще старші!

"Правда,— подумав собі старий.— Та й я ще не такий в літах",— і потряс воротами, як би на доказ своїх сил. Ворота заскрипіли жалко і перевалились.

Старий впевнився, що ще не потребував боятися баби.